

Meslek Etiği

Sosyal Sorumluluk

Bu ders notları sadece 2019-2020 Yaz d6nemi uzaktan eğitim kapsamında kullanılabilir

Sosyal sorumluluk

- Sosyal sorumluluk bir kurumun kaynaklarını toplum yararına olacak şekilde kullanmasıdır (Kutlu, 2017).
- Bir başka tanım ise bir kurumun ekonomik ve yasal koşullara, iş ahlakına, kurum içi ve çevresindeki kişi ve kurumların beklentilerine uygun bir çalışma stratejisi ve politikası gütmesidir.
- Kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında insan hakları, iş sağlığı ve güvenliği dahil olmak üzere işyeri ve işçi sorunları, işyeri adaletsiz uygulamalar çevresel yaklaşımlar, piyasa ve tüketici sorunları gibi sorunların olması kavramı özel sektörde yaşanan krizler ve yolsuzluklar sonunda gündeme gelerek firmaların felsefesini ve stratejilerini belirleme önemli tutmaya 1980'lerden itibaren önem kazanmıştır (Kolçak, 2016).

Sosyal sorumluluk

- Kurumsal sosyal sorumluluk adına işletmeler günümüzde birçok alanda (örn. çevre, spor, eğitim ve sanat) faaliyet yürütülmektedir.
- Bu faaliyetlerin amacı işletmelerin özvarlıklarına ve karlılıklarına zarar vermeden topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmektir (Kolçak, 2016).
- Ayrıca işletmeler günümüzde çağdaş işletmecilik anlayışıyla sosyal birer varlık olduklarına dikkat ederek bulundukları toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesi de ayrı bir amaçtır.

Sosyal sorumluluk

- Sosyal sorumluluğun faydaları:

1. Bu işletmelerin marka değeri ve piyasa değeri artmaktadır
2. Daha nitelikli personeli cezbetme, motive etme ve tutma imkanı doğmaktadır
3. Kurumsal öğrenme ve yaratıcılık potansiyeli artmaktadır.
4. Özellikle bu konularda hassas yatırımcılara ulaşma imkanı oluştuğundan gerek hisse değerleri artmakta gerekse borçlanma maliyetleri düşmektedir.
5. Yeni pazarlara girmekte ve müşteri sadakati sağlamaktadır
6. Üretkenlik, verimlilik ve kalite artışı yaşanmaktadır
7. Risk yönetimi daha etkin hale gelmektedir
8. Toplum ve kural koyucuların, işletmelerin görünüşüne önem vermesi sağlanmaktadır (Kolçak, 2016).

Sosyal sorumluluk

- Genel olarak ekonomik ve sosyal açıdan gelişmiş ülkelerdeki işletmelerin sosyal sorumluluk alanlarını şu şekilde sıralamak mümkündür:
  1. Tüketicilerin korunması ve tüketici haklarına saygılı olmak,
  2. Doğal çevrenin korunması,
  3. Gücün kötüye kullanılmaması,
  4. Çalışma hayatının kalitesinin yükseltilmesi
  5. Yeni istihdam alanlarının oluşturulması,
  6. İş ahlakı,
  7. Sosyal yardımlar ve hizmetler,
  8. Toplumun kültürel öğelerine saygı gösterilmesi,
  9. Hissedarların haklarına saygı gösterilmesi,
  10. Devlete olan görevlerin yerine getirilmesi,
  11. Rakiplerin hak ve hukuklarına saygı gösterilmesi,
  12. Tedarikçilere karşı gerekenlerin yapılması (Kolçak, 2016).

Sosyal sorumluluk ve iş etiği

- Son yıllarda iş etiğin özellikle kurumsal işletmelerde önemi arttıkça sosyal sorumluluğun önemi artmaktadır.
- Sosyal sorumluluk işletmelerin finansal etkinliklerinde ve kararlarında, insan haklarını göz önünde bulundurarak, satıcılar, müşteriler, tüketiciler, çalışanlar, ulusal ekonomi, çevre ve toplum için zararlı olabilecek tutum ve davranışlardan kaçınmalarını ifade etmektedir (Kolçak, 2016).
- Bundan dolayı sosyal sorumluluk gerçekleştirecek işletmenin mutlaka etik ilke ve değerlerine sahip olmalıdırlar.

Sosyal sorumluluk ve iş etiği

- İşletmelerin büyük bir kısmı sosyal sorumluluk kapsamında çeşitli etkinliklerde bulunmaktadır.
- Bu amaçla işletmeler toplum yararına çalışan vakıflara ve projelere bağışlar, çevre projelerini desteklemek, okul, kütüphane ve spor sahaları gibi sosyal ve eğitimsel faaliyetler için inşaat faaliyeti ve/veya gerekli durumlar gerekli bakımların yapılması gibi çeşitli etkinliklerde bulunmaktadır.
- Bu etkinliklerdeki amaç toplumda farkındalık yaratmak ve içinde bulundukları toplumların refah ve huzurunu artırılmasını sağlamaktır.
- Ayrıca müşteri memnuniyetinin artışıyla işletmelerin itibarında artış ve gerek içsel gerekse dışsal zorluklarla karşılaşma azalır.
- Sosyal sorumluluk projeleriyle işletmelerin örgütsel etiğinin artmasına ve piyasa ve toplum gözünde güvenilirlikleri artar (Kolçak, 2016; Kutlu, 2017).

Sosyal sorumluluk ve iş etiği

- Müşteri gözünde artan güven duygusu sonucunda işletmelerin satışların artış gelişebilir.
- Sosyal sorumluluk sonucunda gelişen müşteri artışını kaybetmemek için işletmeler uzun dönemli olarak örgütsel etiğin ve sosyal sorumluluk projelerine daha çok önem vermek zorunda kalırlar.
- Bunun sonucunda işletmelerin çevre ve çalışan hakları konusunda daha sorumlu davranışlar geliştireceklerdir (Kolçak, 2016).
- Böylece işletmeler işleyişlerinde şeffaflıkta artış ve insan kaynakları seçimde daha duyarlı olacaklardır.
- Bu durum insan kaynakları yönetiminde etiğin ve çalışan haklarının korunması esaslı olacaktır.

Sosyal sorumluluk ve iş ahlakı

- Sosyal sorumluluk ve iş ahlakı arasında iş etiğinde olduğu gibi yakın ilişkilidir (Kutlu, 2017).
- Diğer bir deyişle sosyal sorumluluk, iş ahlakının gerekliliğidir.
- Bir işletme sosyal sorumluluklarını etkili bir şekilde uygulamak istiyorsa, bunun için iş ahlakı uygun bir yönetim felsefesi, yönetim amaçları, sosyal çalışma planlarını iyi bir şekilde değerlendirmelidir.
- Bir işletme üretim ve yönetsel açıdan ahlaki davranışlar göstermesi bir sosyal sorumluluktur.
- Çünkü çalışan hakları ve çevre gibi konularda ahlaki davranılması sosyal sorumluluğunun bir gereğidir.

Sosyal sorumluluk türleri

- Sosyal sorumluluklar işletmenin faaliyetlerinin topluma en az zararlı bir şekilde olmayı, işletmenin bulunduğu toplumun yaşam koşullarını iyileştirme ve katkıda bulunmaya zorlamaktadır (Kolçak, 2016).
- Bundan dolayı işletmelerin sosyal sorumlulukları:
  1. Ekonomik sorumluluk,
  2. Hukuki sorumluluk,
  3. Ahlaki sorumluluk,
  4. Gönüllü sorumluluk olmak üzere 4'e ayrılır (Kolçak, 2016; Kutlu, 2017).

Sosyal sorumluluk türleri

Ekonomik sorumluluk

- Ekonomik sorumluluk her şeyden önce kar elde etme amacı için çalışan ekonomik birimler olmalarından kaynaklanan sorumluluklardır (Kolçak, 2016).
- Kaynaklarını en verimli bir şekilde kullanarak toplumun ihtiyacı olan mal ve hizmetlerini üretip kazanç sağlayacak şekilde satmasıdır.
- Yasalara uygun olarak verimli üretim ve kar maksimizasyonu ekonomik sorumluluğun özünü oluşturmaktadır.

Sosyal sorumluluk türleri

- Ekonomik sorumlulukların unsurları:
  1. İşletmeler her bir hisse payına düşecek kazanç miktarını maksimuma çıkarılmalı,
  2. Mümkün olan en yüksek karı elde etmek için çalışmalı,
  3. İşletme için güçlü bir rekabetçi pozisyon oluşturulmalı ve sürdürülmeli,
  4. Yüksek verimlilik sağlayacak çalışma koşulları oluşturulmalı,
  5. Şirket imajının devamlılığı için kazançlarda süreklilik sağlanmalıdır (Kolçak, 2016; Kutlu, 2017).

Sosyal sorumluluk türleri

Hukuki sorumluluk

- İşletmelerin faaliyetlerini ve dolayısıyla ekonomik sorumluluklarını yasalar ve ilgili düzenlemeler çerçevesinde yürütmesidir (Kolçak, 2016).
- Bu açıdan işletmeler ilgili ticaret, çalışma ve çevre kanunları ile mevzuatlara uygun faaliyetler göstermek zorundadırlar.
- Çalışanlar da görevlerini yerine getirirken gerek ulusal gerekse uluslararası hukuk kurallarına ve ahlaki değerlere uygun hareket etmelidirler.

Sosyal sorumluluk türleri

- Hukuki sorumlulukların unsurları:
  1. Devamlılık için yasal ve kanuni düzenlemelere uygun hareket edilmeli,
  2. Ulusal ve yerel kurumların hukuki düzenlemelerine uyulmalı,
  3. Çalışanlara yasalara uygun faaliyette bulunmaları konusunda öz güven verilmeli,
  4. Yasal yükümlülükler tanımlanmalı ve bu prensipler çalışanlara duyurulmalı,
  5. Üretilen mal ve hizmet için yasal garanti şartlarına güvence verilmelidir (Kolçak, 2016; Kutlu, 2017).

Sosyal sorumluluk türleri

Ahlaki sorumluluk

- İşletmeler günümüz toplumlarında öze bir ahlaki sorumluluğunun olduğunu kabul edilmesidir (Kolçak, 2016).
- Bu görüş doğrultusunda örgütte çalışanların etik davranışları da önem kazanmıştır.
- Günümüzde iletişim kanalları hem işletmelerin hem çalışanların etik dışı davranışlarını sık sık gündeme getirerek toplumu bu konuda uyarmaya çalışmaktadır.
- İş ahlakı ile dış çevreye karşı sosyal sorumluluk bazen birbiriyle çatışabilir.
- Örneğin daha fazla kar için çalışanlara az ücret vermek vb.

Sosyal sorumluluk türleri

- Ahlaki sorumluluklar, yasalarda yer almayan ve toplumun işletmelerden beklediği doğru ve adil davranışları içeren sorumluluklardır.
- İşletmeler çalışan ve müşteri haklarına, faaliyetler sonucunda etkilenen gruplar, ortak ve tedarikçiler ile rakiplere karşı ahlaki sorumluluklara sahiptirler (Kutlu, 2017).
- Bunun dışında işletmeler tüketicileri ürettikleri ürün ve hizmet konusunda bilgilendirmek, aldatıcı şekilde reklam yapmamak ve satış sonrası tüketicilerin talepleriyle ilgilenmek işletmelerin en önemli ahlaki sorumluluklarıdır.

Sosyal sorumluluk türleri

- Ahlaki sorumlulukların unsurları:
  1. Sosyal değerler ve normlara uygun bir şekilde davranılmalı,
  2. Toplumda yeni ve gelişen normlar fark edilmeli ve bunlara saygı gösterilmeli,
  3. Ahlaki norm ve kurallardan fedakarlık edilmemeli,
  4. Ahlaki açıdan toplumun işletmeden beklentileri açık bir şekilde tanımlanmalı,
  5. Çalışma hayatıyla ilgili ahlaki davranış kurallarının yasal düzenlemelerin üstünde olduğu kabul edilmeli (Kolçak, 2016; Kutlu, 2017).

Sosyal sorumluluk türleri

Gönüllü sorumluluk

- Gönüllü: Herhangi bir çıkar yada karşılık beklemeksizin, bir işi yapmayı kendiliğinden üstlenen kişidir.
- Gönüllü sorumluluk ise işletmelerin isteğe bağlı olarak yerine getirmek zorunda olduğu sorumluluklardır (Kolçak, 2016).
- Çalışanları için sigarayı bıraktırma, eşlere danışmanlık, kişisel gelişim ve rehberlik, işletmenin yakınındaki eğitim kurumlarına destek vb.
- İşletmeler gönüllük boyutunda toplum tarafından istenen projeler içerisinde yer almalıdırlar.
- Bu tür gönüllük çalışmaları işletmelerin imajının artmasına ve uzun vadede satışlarda ve karda artışa neden olur.

Sosyal sorumluluk türleri

- Gönüllük boyutunun bileşenleri:
  1. Toplumun işletmelerden hayırsever yardımlar konusunda beklenti içinde olduğu unutulmamalı,
  2. Talep edilen gönüllü yardımlar, işletmeler tarafından en iyi şekilde karşılanmalı,
  3. Yönetici ve çalışanlar ile birlikte toplumsal çevreye de yardım yapılmalı,
  4. İşletme yönetici ve çalışanları spor ve sanatı desteklemeli,
  5. Özel ve kamuya ait eğitim kurumlarının gerekli destekler sağlanmalı,
  6. Toplumun hayat kalitesinin artırılmasını sağlayacak şekilde projeler yapılmalı,
  7. Gönüllü projelere, kendisine iyi bir imaj kazandıracağı için destek vermelidirler (Kutlu, 2017).

Sosyal sorumluluk türleri

- Gönüllü sorumlulukların unsurları :

1. Toplumun işletmelerden hayırsever yardımlar konusunda beklenti içerisinde olduğu unutulmamalı,
2. Talep edilen gönüllü yardımlar, işletmeler tarafından en iyi şekilde karşılanmalı,
3. Yönetici ve çalışanlar ile birlikte toplumsal çevreye de yardım yapılmalı,
4. Özel ve kamuya ait eğitim kurumlarına maddi olarak destek verilmeli,
5. Gönüllü projelere, kendisine iyi bir imaj kazandıracağı için destek verilmeli (Kolçak, 2016).

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

- İşletmeler günümüzde toplumun birçok kesimine karşı sorumlulukları vardır.
- İşletmeler bir yandan kendi içlerinde de yer alan çalışanlarına diğer yandan içerilerinde bulundukları toplumun çeşitli kesimleri, müşteri ve tedarikçilerine karşı sorumlulukları vardır (Kolçak, 2016; Kutlu, 2017).
- Yani işletmelerin kurum içi ve dışı olmak üzere sorumlulukları vardır.
- Bazı durumlarda işletmelerin sosyal sorumlulukları işletmelerin asıl amaçlarıyla çatışma durumları olasıdır.
- Bununla beraber sosyal sorumluluk iş ahlakının bir parçası olduğu için sosyal sorumluluk tercih edilmelidir.

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

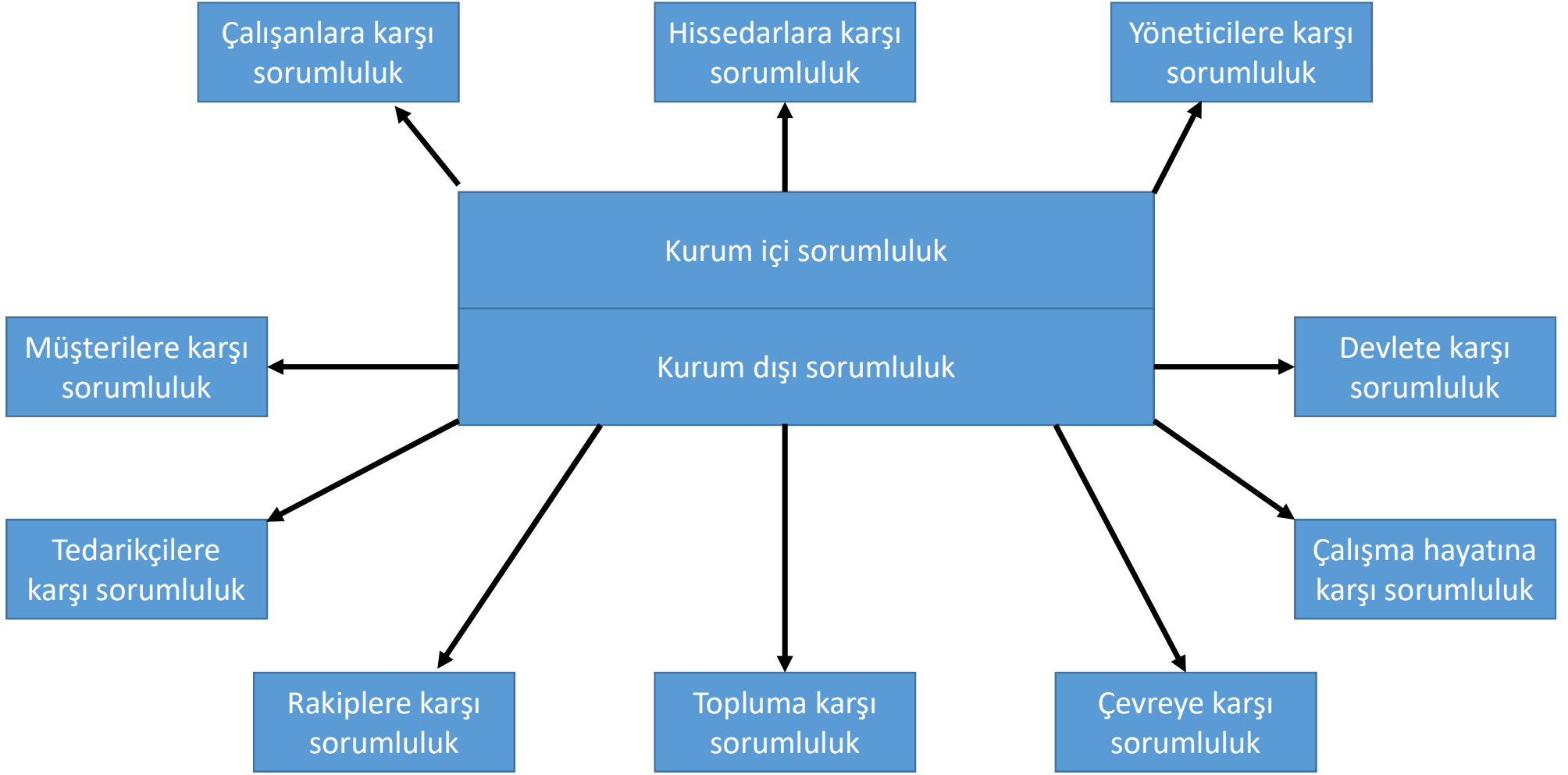
İç paydaşlar	Firmadan Beklentileri
Hissedar	Yatırımlarına tatminkar karşılık almak (örn. kar payı ve hisse senedi fiyatlarının değerlenmesi)
Yöneticiler	Yüksek ücret, yetki, statü (örn. özel ofis)
Çalışanlar	Adil ücret, iş güvenliği, iş yeri güvenliği

(Arslan ve Berkman (2009)'dan alınmıştır)

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Dış paydaşlar	Firmadan Beklentileri
Müşteriler	Kalite - fiyat arasında denge; güvenli, garantili ürün - hizmet ve satış sonrası servis
Tedarikçiler	Uzun süreli ilişki - işbirliği; zamanında ödemeler
Dağıtımıcılar	Uzun süreli ilişki - işbirliği
Bankalar ve diğer finans kuruluşları	Zamanında ödemeler, teminatların değeri, likidite durumu
İlgili kamu ve özel sektör kuruluşları	İlgili yasalara ve yönetmeliklere riayet edilmesi; raporlarının gerçek-doğru verilere dayandırılması
Sivil toplum grupları ve kuruluşları	Yasa ve yönetmeliklere riayet edilmesi; üretime ve refaha katkıda bulunması; çevreni kirletmemesi, toplumsal refahın artırılması, sosyal sorumluluk projeleri

(Arslan ve Berkman (2009)'dan alınmıştır)

(Kutlu (2017) ve Baklan (2018)' den alınmıştır)

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Çalışanlara karşı sorumluluk

- İşletmelerin temel unsurlarından biride çalışanlardır.
- Çalışanlara devlet tarafından ödeme, sağlık, güvenlik vb. yanı sıra özel sorumlulukları da düzenlemektedir (Kolçak, 2017).
- İşletmeler çalışanlarının insan olduklarını göz önüne alarak sorumluluklarını yerine getirmelidir (Kutlu, 2017).
- Bir işveren çalışanlarına ne kadar adil olursa o kadar güven duyulan birisi olur.
- Çalışan işini daha bir hevesle yapması işletmenin verimin artıracaktır.
- Bu duruma yöneticiler dikkat etmelidir ve yönetim şekillerini uygun hale getirmelidir.

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

- İşletmelerdeki yöneticiler çalışanlarına ne kadar adil davranırsa çalışanların yönetime karşı olan güveni artacaktır.
- Bu güven kriz anlarında çalışanların hem işletme için fedakarlık yapmalarını hem de yönetimin verdiği kararları desteklemelerini sağlayacaktır.
- Ayrıca işletmeler sosyal sorumluluk olarak çalışanların bazı bireysel ihtiyaçlarını karşılamalıdır.
- Örneğin engelli çalışanların daha rahat çalışabileceği ortamı sağlamak.
- İşletmeler çalışanlarının mesleki bilgilerini artırmalı için meslek içi eğitim vermeli de bir sosyal sorumluluktur.
- Buna ek olarak işletmeler sosyal sorumluluk olarak insan kaynakları yönetiminde cinsiyet, ırk veya sosyal sınıf farkı gözetmemelidir.

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

- Yöneticilerin çalışanlarına karşı etik sorumlulukları:
  1. Çalışma hakkında saygı gösterme sorumluluğu,
  2. Adil ücret ödeme sorumluluğu,
  3. Çalışanların özgür konuşma hakkını sağlama sorumluluğu,
  4. Özel hayatın gizliliği hakkında saygılı olma sorumluluğu,
  5. Güvenli ve sağlıklı koşullar yaratma ve çalışma hayatının kalitesini yükseltme sorumluluğu,
  6. Çalışanlar arasında ayrımcılık yapmama ve cinsel tacizden sakınma sorumluluğu,
  7. Çalışanların kararlara katılma hakkını sağlama sorumluluğudur (Kolçak, 2016).

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Hissedarlara karşı sorumluluk

- İşletmenin en önemli kaynağı sermayesidir.
- Bunu sağlayan hissedarlar karşılığında belirli bir kar sağlamak isteyeceklerdir.
- Uygulamada firmanın hisse senetlerine yatırım yapan yatırımcılar, o firmanın sahibi gibi davranmamaktadırlar.
- Bu yatırımlardan kazanç sağlayacaklardır işletmelerin kuruluş amacını değiştirmek gibi bir hakka sahip değildirler (Kolçak, 2016).
- Hissedarlar ayrıca ellerindeki payın sadece o bireyin kendi yararına değil, toplumun yararına olacak şekilde kullanılmasını sağlamalıdır.
- Bu amaçla hissedarlar yöneticileri kontrol etmeli ve sosyal sorumluluk bilinci içinde hareket etmeye teşvik etmelidir.

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Yöneticilere karşı sorumluluk

- İşletmelerin çalışanlarına karşı oldukları sorumluluklar gibi işletme sahipleri ve/veya hissedarları işletmenin yöneticilerinin uygun bir çalışma ortamına sahip olmalarını sağlamalıdır (Kutlu, 2016).
- Bunun için yöneticilere uygun ücret, işlerini kolaylaştıracak organizasyon yapısı kurulmasını ve gerekli sınırlarda kalacak şekilde karar verme hakkı sağlanmalıdır.
- Bu haklar sadece yöneticinin işin kolaylaştırmakla kalmayacak, işletmedeki iş akışında artış ve çalışanlara katkı sağlayacaktır.

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Müşterilere karşı sorumluluk

- Müşteriler işletmeler için hayati öneme sahiptir.
- Bunun için iki şey çok önemlidir:
- Birincisi; sağlıklı güvenilir ürünler.
- İkincisi; kalitedir (Kolçak, 2016).
- Araştırmacılar etik değerlere bağlı olarak yürütülen üretim faaliyetlerinde verimliliğin arttığını, kalitenin yükseldiğini ve ürünlerin daha kolay satıldığını göstermektedir.
- Kısacası müşterilerin etik değerlere dikkat eden işletmelere ait ürün ve hizmetleri tercih etmeye eğilimlidirler.

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Tedarikçilere karşı sorumluluk

- Tedarikçi: İşletmelere faaliyetleri için gerekli olan mal ve hizmetlerini sağlayan işletmeler.
- Ucuz, kalite standartlarına ve işletme beklentilerine uygun hizmet alabilmek için tedarikçilerin çıkarlarının gözetilmesi büyük önem kazanmaktadır (Kolçak, 2016).
- Tedarikçiler işletmelere sadece mal ve hizmet sağlayan işletmelerin dışında, işletmelerin ihtiyaç duyduğu yetişmiş iş gücünü sağlayan eğitim kurumları veya sigorta şirketleri için finansman kuruluşları da tedarikçi olarak sayılabilir.
- İşletmeler kendi amaçları için ihtiyaç duydukları tedarikçilere karşı yükümlükleri (örn. ödemeler) zamanında gerçekleştirmelidir.
- Sosyal sorumlulukları yüksek olan işletmeler tedarikçilerine karşı sorumluluklarını yerine getirmektedir (Kutlu, 2017).

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Topluma karşı sorumluluk

- Yasal ve ekonomik amaçların ötesinde uzun vadede daha iyi bir toplum için zorunluluklarını yerine getirme yükümlülüklerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan bir kavramdır (Kolçak, 2016).
- İşletmeler ana menfaatler dışında toplumun sosyal refahı arttırmak ve yükseltmeyi de hedeflemelidir.
- Günümüzde toplum ve işletmeler arasındaki sorunların kaynağı bazı yöneticilerin değişen toplumsal koşullara uygun hareket etmemesidir.
- Yöneticiler yönettikleri işletmelere toplum tarafında yapılan taleplerini karşılayacak şekilde iş etiği ve ahlakı ile işletme stratejilerine bağlı kalarak gerçekleştirmelidirler.
- Sonuç olarak işletmelerin etik değerlere bağlı kalarak yaptıkları faaliyetler ve sosyal projeler toplum tarafından desteklenecektir.

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Çevreye karşı sorumluluk

- İşletmeler ürettikleri mal ve hizmetler için çeşitli doğal kaynaklara ihtiyaç duymaktadırlar.
- Bu kaynakların bilinçsiz şekilde tüketilmesi çevre ve işletmeler için çok büyük bir sorundur.
- İşletmeler mal ve hizmet üretimlerinden dolayı çeşitli çevre sorunlarına neden olmaktadır.
- Bununla beraber gelişen çevre bilinciyle çevre duyarlılığı işletmelerce uygulanmaya başlamıştır.
- Ayrıca çevre koruma için devletin getirdiği birçok zorunluluk vardır.
- Buna en iyi örnek işletmelerin gönüllü ve yasal olarak atık yönetimi yapmalarıdır.

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

- İşletmelerin çevre kirliliğinin önlenmesi anlamında doğal kaynaklarla ilgili olarak yapılabilecek uygulamalar:
  1. Doğal kaynaklar sorumluluk anlayışıyla kullanılmalıdır,
  2. Çevre dostu ürünler ve üretim teknikleri arayışı içerisinde olunmalı ve kullanılmalıdır,
  3. Toplumda çevre yararına faaliyetlerde bulunan çeşitli gruplarla bilgi alışverişinde bulunulup işbirliği yapılmalıdır,
  4. Ekonomik, sosyal ve çevrebilimle ilgili amaçlara eşit derecede önem verilmelidir (Kolçak, 2016).

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Devlete karşı sorumluluk

- Devlet sosyal niteliği gereğince kişi ve kurumlara yardımcı olmak zorundadır.
- İşletmeler üretim sırasında devletin getirmiş olduğu yasalara uymak ve devletin ön gördüğü gelir vergilerini ödeyerek devlete karşı sorumluluğunu yerine getirmiş olur (Kolçak, 2016).
- Devlet adil rekabet ortamını sağlayıp bu kurallara uymayanlara müdahale etmek zorundadır.
- İşletmelerin vergi kaçırmamaları devleti zarara uğratabilecek bir davranıştır. Bu durum ayrıca devletin toplum için yapması gereken hizmetleri sağlayamamasına neden olacağı için sosyal ortama zarar verecektir.
- Bundan dolayı işletmeler sosyal sorumluluk açısından devlete karşı yükümlülüklerini yerine getirmelidir.

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Rakiplere karşı sorumluluk

- Günümüzde mal ve hizmet üreten bütün işletmelerin en az bir yada daha fazla rakibi vardır.
- Piyasadaki rekabetçi koşullardan dolayı aynı dalda üretim yapan firmalar birbirleriyle yarış halindedirler.
- Bu rekabette etik değerlere bağlı kalınarak gerçekleştirilmelidir.
- Haksız rekabet ülkemizde olduğu gibi bütün dünyada ticaret kanunlarına aykırı bir davranıştır.
- Haksız rekabettin olduğu ortamlarda bazı işletmelerin kapanmasına neden olur.
- Bu durum kapanan işletmelerdeki çalışanların işsiz kalmasına ve dolayısıyla işsiz artışına ve toplumun refahında azalmaya sebep olacaktır.
- İşsiz azaltılabilmesi için rekabette etik davranmak işletmeler için sosyal bir sorumluluktur.

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

- Rakiplere karşı sorumluluklar:
  1. Haksız rekabetten kaçınma,
  2. Rakipleri karalayacak davranışlardan kaçınma,
  3. Rakiplerle ilgili gizli bilgilerin sızdırılmama,
  4. Bir başka firma ile anlaşarak fiyat anlaşması yaparak diğer firmaları zor duruma sokmamak,
  5. Bazı rakipleri piyasadan kovmak için girişimde bulunmamaktır (Kolçak, 2016).

İşletmelerin sosyal sorumluluk yönleri

Çalışma hayatına karşı sorumluluk

- İş ahlakı çalışma ve meslek ahlakını içermektedir.
- Çalışma ahlakı bir toplumdaki çalışmaya yönelik tutumları ifade eder (Kutlu, 2017).
- Etik değerlerdeki farklılık gösterebileceği gibi bazı bireyler için çalışma esas iken, bazı bireyler içinse dinlenmek ve eğlenmektir.
- Bundan dolayı çalışma hayatında mutlaka uyulması gereken disiplin, verimlilik, kalite ve etkinlik çalışma ahlakını kapsar.
- Çalışma ahlakının yüksek olduğu toplumların refahlarının yüksek olacağını için işletmeler çalışanlarının çalışma ahlakına bağlı kalmalarını sağlamalıdır.

Kaynakça

- Arslan, M., Berkman, Ü., 2009. Dünyada ve Türkiye’de iş etiği ve etik yönetimi. İstanbul: TÜSİAD yayınları.
- Baklan, B., 2018. İtibar riski ve etik. Denetim, 18, 23-34.
- Kolçak, M., 2016. Meslek Etiği. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Kutlu, H.A., 2017. Meslek Etiği. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.